

Gołota, Janusz

Procesy integracyjne i dezintegracyjne na Mazowszu : słowo wstępne wygłoszone na otwarciu sesji popularno-naukowej w dniu 5 listopada 1999 r. w Ostrołęce

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 14, 8-9

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Janusz Gołota
Ostrołęka

Procesy integracyjne i dezintegracyjne na Mazowszu. Słowo wstępne wygłoszone na otwarciu sesji popularno - naukowej w dniu 5 listopada 1999 r. w Ostrołęce.

Jednym z impulsów dla organizatorów sesji popularno - naukowej pod hasłem „Procesy integracyjne i dezintegracyjne na Mazowszu” stała się reforma administracyjna kraju wprowadzona 1 stycznia 1999 roku, w wyniku której zostało utworzone województwo mazowieckie. Organizatorami sesji są towarzystwa naukowe zlokalizowane na południowym i północno wschodnim obrzeżu obecnego nowo powstałego województwa ze stolicą w Warszawie: Ostrołęckie Towarzystwo Naukowe im. Adama Chętnika i Radomskie Towarzystwo Naukowe. Wyłonienie organizatorów nie jest przypadkowe a stanowi swoisty zabieg, prowokujący zasadnicze pytania.

Mazowsze jest jedną z najwcześniej wyodrębnionych wielkich dzielnic historycznych Polski, ukształtowanych od zarania państwowości polskiej jednocześnie najbardziej opornie integrującą się z pozostałymi krainami. Ale nieskomplikowane dzieje polityczne w zamyśle organizatorów staną się podstawowym przedmiotem naukowych dociekań, wszak zostały one w znakomitej części opracowane. W tym wypadku stanowić one będą kanwę tez odnoszących się do teraźniejszości, nawet jeśli pojawią się nowe naukowe konstatacje.

Sesja ma więc charakter historyczno - współczesny, obejmuje zagadnienia natury ogólnej dotyczącej wyodrębniania regionów i ich kształtowania się, stanu źródeł historycznych do badania przeszłości regionu, czynników sprzyjających integracji i dezintegracji, a także zagadnienia współczesne w zakresie kultury, oświaty, gospodarki, poczucia przynależności do wspólnoty regionalnej wśród mieszkańców lub motywów alienacji.

Rodzi się jedno z pierwszych pytań, czy nowa wojewódzka jednostka administracyjna skupia Mazowsze w granicach ukształtowanych w procesie skomplikowanych procesów historycznych, które z ziem mazowieckich pozostały poza granicami województwa o tak wyrazistej nazwie, czy w tej jednostce administracyjnej znalazły się ziemie, które nigdy do Mazowsza

nie należały. Pojawia się być może kontrowersje wokół pytań o racje, które kierowały decydentami w nakreślaniu granic, o hierarchię argumentów historycznych, ekonomicznych czy perspektywicznych i doraźnych politycznych.

Przed uczestnikami konferencji pojawi się zapewne wiele innych pytań. Myślę że zebranych w dniu dzisiejszym zainteresuje przede wszystkim kondycja obecnego województwa mazowieckiego w zakresie kultury. Warto zastanowić się czy zmniejsza się, czy powiększa dystans kulturowy między wielkimi miastami skupiającymi główne instytucje publiczne a średnimi i małymi miastami oraz gminami wiejskimi. Jaki wpływ na te procesy będzie miał nowy podział administracyjny i przejęcie pieczy nad kulturą przez jednostki samorządu terytorialnego. W tym aspekcie prawdopodobnie nie można pominąć roli towarzystw regionalnych, placówek kulturalnych, oświatowych, kwestii finansowych, mecenatu, perspektyw badań regionalnych.

Podobne pytania mogą pojawić się w odniesieniu do przedsiębiorczości, powstawania i upadku nowych zakładów, rolnictwa, handlu, komunikacji, materialnych warunków życia.

Zapewne pojawią się też pytania, na które odpowiedź może paść dopiero za kilka lat. Niepokoją prognozy na temat wpływu przemian ustrojowych na kondycję kultury, ze względu na przesłanki, jak chociażby pomniejszanie mecenatu państwa, zmiana systemu wartości i aspiracji społecznych, a także pytania o rolę jednostek samorządu terytorialnego w kreowaniu kultury na swoim terenie. W odniesieniu do gminy o pewne odpowiedzi można pokusić się już teraz, prorokować tylko można w jakim stopniu obserwacje w skali gminnej znajdą przełożenie na samorządowe województwo.

Dziękując referentom i uczestnikom sesji za przyjęcie zaproszenia pragnę życzyć Państwu owocnych obrad. Jestem przekonany że dzisiejsze referaty i dyskusja wzbogacą naszą wiedzę o Mazowszu, wskażą na kierunki działań mieszkańców, które doprowadziłyby do tworzenia warunków do rozwoju kultury regionalnej a jednocześnie wskazały na nowe szanse i zagrożenia jakie niesie ze sobą różnobarwna współczesność. Naszym Gościom życzę przyjemnego pobytu w Ostrołęce.